

Vyjádření školitelky studenta Pavla Smrže k průběhu jeho studia a k disertační práci *Obchodní vztahy mezi Hanzou, Livonskem, Velikým Novgorodem a Pskovem od 12. do začátku 16. století*, předložené roku 2023 na Ústavu světových dějin FF UK

I. Zhodnocení doktorského studia uchazeče

PhDr. Pavel Smrž zahájil doktorské studium v akademickém roce 2015/2016 s projektem *Obchodní vztahy mezi Hanzou, Livonskem, Velikým Novgorodem a Pskovem od 12. do začátku 16. století*. O dějiny východního Pobaltí, jeho sociálně i etnicky různorodého obyvatelstva, zdejších politických entit a jejich vztahů k východním sousedům, především k novgorodské a pskovské zemi, se zajímal již v době svého magisterského studia, kdy studoval dva semestry na Petrohradské státní univerzitě. Na tento svůj pobyt navázal během doktorandského studia badatelskými cestami do Lotyšska, Estonska a také do Berlína, kde se mu podařilo získat pro jeho práci rozsáhlý studijní materiál. Předepsané studijní povinnosti splnil řádně v předepsaném termínu. Řešení stanovených úkolů a badatelských otázek se mnou pravidelně konzultoval, a pokud mu to umožňovaly pracovní povinnosti, účastnil se také doktorandských seminářů, kde získával podněty pro další směřování svého výzkumu. Využití maximální délky studia bylo především důsledkem značného pracovního vytížení na TUL, kde nejen přednáší a vede kvalifikační práce, ale také připravuje pro své studenty studijní materiály a organizuje téměř každoročně poznávací zájezdy s historickou tematikou. Na druhé straně také jeho velmi důkladného, ale poněkud pomalejšího způsobu badatelské práce, který ovšem přinesl své pozitivní výsledky.

Pavel Smrž má rozsáhlou pedagogickou a přednáškovou praxi. Od roku 2009 působí na Katedře historie Technické univerzity v Liberci, současně byl pět let exténním vyučujícím Ústavu světových dějin FF UK, kde vedl cvičení ze středověkých dějin, a specializační přednášky. Často přednáší pro seniory a další zájemce o historii (Univerzita 3. věku FF UK v Praze a Strakonících, Univerzita 3. věku TUL, Seniorakademie, cyklus Významné události, pořádaný TUL pro veřejnost) a jeho přednášky patří mezi nejoblíbenější.

Při těchto aktivitách, ať již odborných nebo určených širší veřejnost, v hojné míře využíval a popularizoval výsledky svého výzkumu. To samozřejmě platí plnou měrou také pro jeho publikační činnost a konferenční vystoupení (celkem 9, z toho 6 zahraničních). Tady je potřeba v první řadě uvést, že se pravidelně aktivně účastní mezinárodních konferencí Colloquia Rossica, jejichž výsledkem je vydávání sborníků s konferenčními příspěvky. Se svými referáty vystupoval také na několika tuzemských setkáních mladých doktorandů.

V letech 2017 až 2019 řešil Pavel Smrž grantový projekt s názvem *Obchodní vztahy mezi Hanzou, Livonskem, Velikým Novgorodem a Pskovem od 12. do začátku 16. století*, jehož výsledkem je monografie *Livonsko a středověká Rus*, která je v současné době v tisku v Nakladatelství EPOCH.

II. Celkové zhodnocení disertační práce

Pavel Smrž si pro svoji disertační práci vybral téma, které řeší obchodní a diplomatické vztahy, ale také kulturní a jazykové kontakty, které se ve středověku rozvíjely mezi faktory nacházejícími se na hranici dvou v mnoha směrech odlišných sfér, a to mezi Novgorodem a Pskovem na straně jedné, a subjekty, působícími ve Východním Pobaltí na straně druhé. Jde o téma, které dosud bylo na okraji zájmu české historiografie. Tuto velmi širokou problematiku se rozhodl probádat prizmatem výpovědí rozsáhlého pramenného materiálu, jaký představuje široký komplex vzájemných smluv a dohod, které byly a stále ještě jsou vydávány v řadě edicí. Na základě velmi podrobné znalosti nejen těchto zdrojů, ale také analýzy pramenů jiné povahy Smrž stanovil své základní badatelské hypotézy, které řeší celý soubor vzájemně provázaných badatelských otázek. Mezi základní patří, jaká byla realita každodenních kontaktů, jak se tato realita proměňovala s postupem doby a jak se lišila tato praxe od teoretických podmínek, obsažených ve smlouvách. Výsledek badatelského úsilí doktoranda lze velmi stručně shrnout v několika tezích: Navzdory všem problémům a občasným konfliktům byly vztahy mezi Novgorodem nebo Pskovem a jejich livonskými partnery po staletí velmi stabilní. Tuto stabilitu ukončilo podle Smrže anektování Novgorodu Velikého Moskvou, které proběhlo v sedmdesátých letech 15. století za vlády Ivana III. V jeho důsledku došlo ve vztahu k Livonsku k výrazným změnám, jež vedly až k citelnému narušení dosud funkčních kontaktů. Tento závěr, k němuž Smrž dospěl na základě svého bádání, se výrazně rozchází s tvrzením některých ruských badatelů a nabízí otázky k dalšímu možnému výzkumu. Po formální stránce má Smržova práce logickou strukturu, její text je dobře srozumitelný a čtivý, takže může být zajímavá nejen pro odborníka, ale i pro laického čtenáře.

III. Závěr

Předložená práce splňuje podle mého názoru nároky kladené na udělení akademického titulu PhD.

V Praze 20. prosince 2023

.....
doc. PhDr. Dana Picková, CSc.